

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
समाजकार्य विशारद (BACHLOR OF SOCIAL WORK) (B.S.W.)

परीक्षा : डिसेंबर - २०२५

सत्र ४ थे

विषय : सामाजिक धोरणे, नियोजन आणि विकास (BSW23-401)

दिनांक : २३/१२/२०२५

गुण: ६०

वेळ: दु. २.०० ते दु. ४.३०

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. (१०)

१. धोरणे म्हणजे मार्गदर्शक तत्त्वे, नियम, कायदे किंवा दिशानिर्देश होय.
अ) चूक   ब) बरोबर   क) माहीत नाही   ड) असू शकेल
२. _____ च्या मते: धोरण म्हणजे समाजासाठी मूल्यांचे अधिकृत वाटप.
अ) डेव्हिड ईस्टन   ब) रिचर्ड रोझ   क) स्पिकर   ड) रिचर्ड टिटमस
३. समाजकल्याण ही संकल्पना सामाजिक धोरणाच्या संकल्पनेइतकीच व्यापक आहे.
अ) चूक   ब) बरोबर   क) माहीत नाही   ड) असू शकेल
४. सामाजिक धोरणाचे अंतिम ध्येय लोकांच्या गरजा आणि इच्छा पूर्ण करणे होय.
अ) चूक   ब) बरोबर   क) माहीत नाही   ड) असू शकेल
५. दारिद्र्य कमी करणे हे सामाजिक धोरणाचे प्रमुख आर्थिक _____ आहे.
अ) उद्दिष्ट   ब) तत्व   क) कारण   ड) धोरण
६. सामाजिक नियोजन ही एक संरचित आणि सहभागी प्रक्रिया आहे.
अ) चूक   ब) बरोबर   क) माहीत नाही   ड) असू शकेल
७. _____ ही सामाजिक नियोजनाची मुख्य तत्त्वे आहेत.
अ) समानता आणि सामाजिक न्याय   ब) बंधुता आणि सामाजिक न्याय   क) प्रेम आणि सामाजिक न्याय   ड) एकता आणि सामाजिक न्याय
८. _____ म्हणतात की समाजातील कमीत कमी फायदा असलेल्या सदस्यांना यशस्वी होण्याची संधी मिळावी यासाठी न्यायाला प्राधान्य दिले पाहिजे.
अ) रिचर्ड रोझ   ब) स्पिकर   क) रिचर्ड टिटमस   ड) रॉल्स
९. _____ हे समुदायांना सक्षम बनवण्यासाठी आणि सामाजिक बदल सक्षम करण्यासाठी एक प्रमुख घटक आहे.
अ) संसाधनांचे वाटप   ब) सामाजिक न्याय   क) सामाजिक वर्ग   ड) सामाजिक धर्म
१०. सामाजिक नियोजन ही प्रक्रिया बऱ्याचदा _____ द्वारे केली जाते.
अ) सरकार   ब) गैर-सरकारी संस्था   क) समुदाय गटांद्वारे   ड) वरील सर्व
(एनजीओ)

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (२०)

- १) सामाजिक धोरणाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- २) समानता आणि सामाजिक न्याय संकल्पना स्पष्ट करा व भारतात सामाजिक न्याया ची गरज असणारे क्षेत्र लिहा.
- ३) सामाजिक नियोजनाची उद्दिष्टे यांवर निबंध लिहा
- ४) सामाजिक नियोजनाची तत्त्वे स्पष्ट करा

प्र.३ खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (१५)

- १) सामाजिक धोरणाची संकल्पना स्पष्ट करून त्याची तत्त्वे विशद करा.
- २) सामाजिक धोरणासाठी प्रमुख घटनात्मक तरतुदी कोणत्या याचे वर्णन करा.
- ३) भारतातील धोरण निर्मितीचा संक्षिप्त इतिहास मांडा

प्र.४. टीपा लिहा (कोणत्याही तीन) (१५)

- १) विकासात्मक मॉडेल
- २) आंतरराष्ट्रीय निर्धारक

